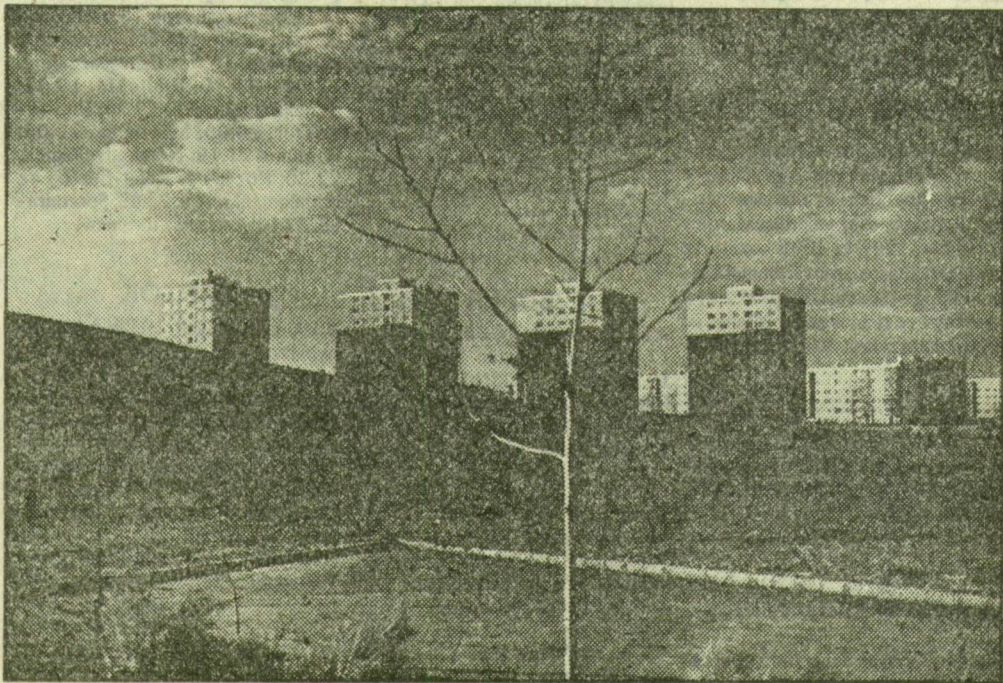

Város — részek

Végignézték-e már egy gyerek szemével a lakótelepe(in)ken, a vonalzó és körző segítségével, fantázia nélkül „megálmodott” új városrészeken? (Emlékszem egy hajdani rajzórára, amikor a feladat egy modern városrész megtervezése volt, s „modellként” különböző gyógyszeresdobozokat állítottak elénk...) Gondoltak-e arra, hogy egy lakótelepi gyerek számára mit jelent ez a néhány szó: ház, padlás, udvar, kert, lugas... (Emlékszem egy meszelt falú, muskátlis ablakú házra, a pókháló, poros padlásra..., egy virágoskertre, a lugas alatti padra és asztalra...)

A városzéli lakótelepek helyén — valamikor — szegény emberek maguk építette falusias házaik álltak... Ezt a körtőlésen belüli, mely fekvésű, talajvizes „szegénytelepet” jórészt szanálták, és „modern”, azaz panel lakótelepet húztak föl — Tarjánt folytatva —, a Kossuth sugárútig. A régi sugárutak és az új körutak újabb városrészekre szeltek Szeget peremét.

Egy gyerek kezét fogva, Tarjántól az Északi városrészen át, Makkosház és Újrókus felé bandukolva, első szempillantásra adódik az összehasonlítás: az „öreg” lakótelep, Tarján szürkébb, mégis „gazdagabb”, mint ez a színesebb panelből fölhúzott, ám szegényes peremkerület. A ritkán ültetett, és egyre fiatalabb facsemetek, a kiábrándítóan ötlet-szegény játszótérek, a sportpályák, a garázsok és a szolgáltatóházak hiánya; az elvadult beépítetlen telkek; az elhanyagolt, bűzös tavak jelzik: évről évre fogyott a pénz, ezért a „pihenő- és lakóövezetnek” tervezett új városrészekből panelházak halmaza, alvótelep lett. Mert ide szinte csak aludni járnak a telep lakói. Nincs, ami sajátos arculatú város-

Alvótelep

Motó: „Szegec egyetlen város, de mégis annyi-féle, ahány darabja van.” (Erdei)

részzé szerveznék ezeket a különböző magasságú kockaházakat. Nincs, ami összetartó közösséggé szervezné a város peremén élőket.

Ezek a „tágas” lakótelepeken nincs igazi (regionális) központ. Hiányzik az olyan centrum, ahol az ABC-áruház, a gyógyszer-tár, az orvosi rendelő, a szolgáltatóház (mondjuk ruhatisztítóval, cipőjavítóval, tévé- és rádióműszerrel), a postahivatal, az újságárú pávilon, esetleg egy vendéglő vagy egy klub egymáshoz közel épült volna, és busszal, trolival könnyen megközelíthető lenne. A mindennapi élethez szükséges szolgáltatásokat a panellakó csak hosszú gyaloglás árán veheti igénybe, mert egymástól távol eső kis üzletekben találhatja meg azt, amit keres. Sokat kell gyalogolni erre-felé, mert a tömegközlekedés tervezői nem gondoltak arra, hogy az egyetlen 90-esen kívül más trolis- vagy buszjáratral is összekössék ezeket a városrészeket. (Ezért a lehetségesnél kisebb az újrókusai gyógyszer-tár forgalma, s félt, hogy ugyanezt mondhatjuk majd a Makkosház városrészben átadás előtt álló orvosi rendelőről.)

Az alvótelep lakói — köztük óvodások és kisiskolások — zsúfolt trolikon, buszokon ingáznak Szegec munkahelyekkel, iskolákkal és óvodákkal jobban ellátott részei felé. A városnak ezen a peremén ugyanis nem épült föl a gyermekintézmények egy része: csak

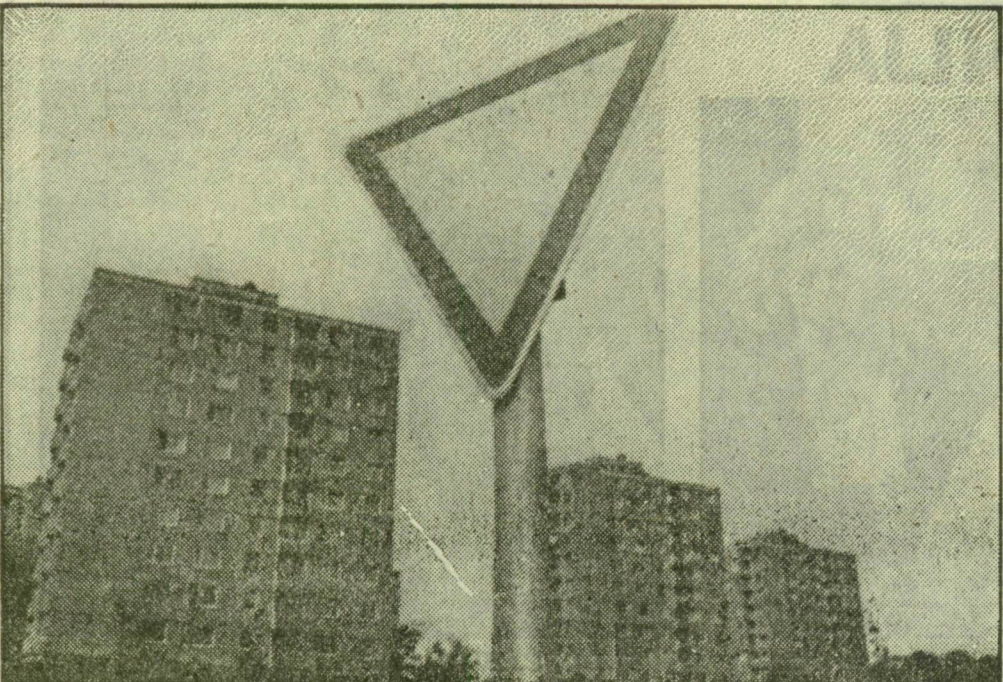
terv maradt egy másik újrókus óvoda, a 16 tanteremes általános és a 20 tanteremes egészségügyi szakiskola. Nappal jóformán csak a kisgyerekeket levegőztető kismamákat látni a kerékpárúttá szélesített járdán. Délután ellenben csúcsforgalom van: zsúfoltak az élelmiszerboltok, a gyerekek sorban állnak a h'nta mellett, az autókok nehezen találnak parkolóhelyet.

Aki egyszer beköltözött, az a betonkaptár rabjává vált. Az „összkomfortos” kégli” csupa alkalmazkodást jelent: ezekben az épületekben nem tudják mérni az egyedi gáz- és vízfogyasztást, lehetetlen a szobák egyéni igények szerinti fűtése. A panellakásoktól nehéz megszabadulni... Mindenki tudja, hogy 30-50 év múlva előreszenek ezek a „tömeges lakásigényt ki-elégítő”, gyorsan fölhúzott panelépületek, de a következő kezmenyeket kevesen gondolják végig.

„A lakótelep olyan, mint egy tüntetés: sokféle ember gyűlik egy helyen össze” — hallottam valakitől, aki ezzel a „bölcsességgel” hárította el a kérdést: jó-e itt élni. A betonkaptárak lakói alig ismerik egymást. Ritkán fordul elő, hogy az egy házban élők összefognak, hogy ronda lakóhelyüket mondjuk virágok, fák ültetésével elviselhetőbbé tegyék. (Pedig — mondják a tanácsiak — fűmagot ad a város...) Így erre-felé „városképi jelentőségű, a kukákól kiszabadult szemét, a derékba tört facsemete...

A panellakáshoz kapcsolatot jár. Ezek a lakások eleve lehetetlenné teszik azt, hogy összejöjjen a nagy család, lehetetlenné teszik a vendégfogadást. Legfeljebb alvóhelynek tekinthetők... (A képeket Nagy László készítette)

Újszászi Ilona

Az Országgyűlés felszerszámozásáért

Interjú egy albanyi díszpolgárral

A nyár végén magyar parlamenti küldöttség járt az Egyesült Államokban. A delegáció az amerikai törvényhozás folyamatát, működését tanulmányozta — technikai szempontból. Különös tekintettel az informatikai háttérre. Ez az utazás tanulmányút volt. Az amerikai kongresszus ugyanis segítséget kíván nyújtani a magyar „testvérintézmény” technikai felszereltségének javítására, az informatikai rendszer kiépítésére. A csoportban a parlamenti pártok képviselőin kívül az Országgyűlés apparátusa is képviseltette magát. Az MDF Póda Jenőt (30 éves) delegálta, hiszen ő civilben számítástechnikai szakember. A szegedi képviselő számolt be lapunknak tapasztalatairól.

— A Parlament nálunk még most is úgy működik, ahogy az ország egésze. Egy képviselő fejéből kipattan egy ötlet, azt papírra veti, beadja indítványként. Amíg eljut a plenáris ülésig, a megszavazásig, ezzel a javaslattal rengeteg minden történik. A mai magyar Parlamentben azt a munkát hat ember végzi. Magyarországhoz hasonló nagyságrendű állam Maryland az USA-ban 5-6 millió lakóval — ott majdnem ezer ember szolgálja ki a parlamentet. Ráadásul nálunk most a betérjesztések száma lényegesen nagyobb, mint bárhol Nyugat-Európában vagy Amerikában. Olyan rohamtempóban folyik a törvénykezés, hogy mi, akik ott vagyunk, komolyan csodáljuk, hogy még nem történtek komolyabb hibák, mint amik megtörténtek. Ha ezt a munkát továbbra is írógéppel és kézzel végzik, akkor az apparátus nem fogja bírni. Ezt nagyon pontosan látják az USA-ban is, és konkrét segítséget ígértek: pénzt, gépeket, tanulmányutakat, hogy az ő módszerükből vegyünk át, amit jónak látunk. Ennek keretében került sor erre az útra. Nemsokára „fölszál” egy politikatudományi intézet, amelynek az lesz a feladata, hogy (az amerikai kongresszusi könyvtár mellett működő kongresszusi kutatóközpont mintájára) már ne csak a törvényhozás folyamatát vezényelje a mai kor színvonalának megfelelően, hanem érdemi kutatásokat végezzen, közgazdasági, politikai elemzéseket adjon a képviselőknek, bizottságoknak, frakcióknak. Mindezt pártsemlegesen, minden lehetséges információval ellátva őket.

— Működhet ez az intézet valóban pártsemlegesen?

— Miért ne? Ottjártunkkor tetőzött az Obél-válság második hulláma. A kutatóközpont nem is várt megrendelésre, önállóan elkészített a képviselőknek egy több száz oldalas tanulmányt a térségről. Ebben a hadseregek adataitól, a pontos térképeken, a termelési adatokon kívül még az is benne volt, hogy mikor volt utoljára sáskajárás Irakban. Az amerikai képviselők ilyen alapos tájékozottság alapján hozzák meg döntéseiket.

— A magyar Parlament mikorra jut el ideig?

— Nem várja ezt senki egy év alatt, de az ezredfordulóig igen. Ehhez azonban már most meg kell kezdeni a munkát. Ennek a kutatócsoportnak a csirája már megvan, várható, hogy pár héten belül hivatalosan is bejelentik a megalakulását. Az lesz a feladata, hogy a parlamenti könyvtár, a törvény-előkészítés és a kutatószolgálat alapjait megteremtse, s főleg ehhez megtalálja az embereket. Másrészt ez az intézet fogja tartani a kapcsolatot az amerikai törvényhozással, amelyik a segítséget adja.

— Milyen típusú segítségről van szó?

— Kétfajta. Az egyik egy gyorssegély lenne; idei maradványpénzekből számítógépeket, technikai berendezéseket, faxokat, fénymásolókat, irodai gépeket küldene nekünk nagyon gyorsan. Másrészt pedig egy két-három éves segítségről lenne szó, amelyhez már most tanulmányok készülnek, és ami az egész Parlament felszerszámozását jelenti. Olyan számítógép-hálózatok létrehozását házon belül és házon kívül, amelyek a végpontjai Brüsszelben, Strassburgban és Washingtonban lennének.

— Illetve, az Ön lakásában?

— A legvégső elképzelés szerint az egyes képviselők is ilyen végponttal rendelkeznek; illetve hordozható számítógépekkel, komplett irodával.

— Mit jelentett ez az út a szakembereknek?

— Nem elméletileg adott újat, hanem a gyakorlatban. Három helyen, Washingtonban a szövetségi törvényhozásban, Albanyban, New York állam fővárosában és Annapolisban, Maryland fővárosában műkö-

dés közben néztük meg ezt a rendszert, és minden kérdésünkre választottak, mindent megmutattak. Vendéglátóink nagyon szívesek, és meglepően jól tájékozottak voltak. Úgy gondolom, vége annak a szemléletnek, hogy minket kommunista országnak sorolnak. Ennek egyik jele volt, hogy Albanyban és Annapolisban a küldöttség képviselő tagjait díszpolgárrá fogadták, ami ott azt jelenti, hogy nevünket és látogatásunkat egyenként törvénybe foglalják. Ez persze nem nekünk, utazó képviselőknek szolt, hanem annak, ami Magyarországon történt. Számomra nagyon rokon-szenves volt, hogy soha a legkisebb direkt beavatkozást nem tapasztaltam. Mutatták a jó példát, próbáltak megnyerni bennünket, hogy nézzünk körül, mi hogy működik, s utána vegyük át — amit mi jónak látunk.

— Amit ott láttak, abból mi az, ami nálunk is rövid távon megvalósítható?

— A technológia átvétele jövő év végére megvalósulhat. Akkor meglesz a technikai alapja annak, hogy a Parlament hatékony, gyorsabb törvény-előkészítést tudjon végezni. Nagyon kíváncsian lenne a szemlélet és a kiszolgáló apparátus átvétele, az, hogy olyan objektíven, tárgyyszerűen, információszerűen szolgálják ki az egyes pártokat, mint ahogy ott történik. Félek, hogy ez nem fog megvalósulni egy év alatt...

— Tudna mondani a közelmúlt magyar Parlamentjéből egy olyan hibát, amely megfelelő információs háttérrel elkerülhető lett volna?

— Első közelítésben ezek azok az esetek, amikor bizottsági ülések, módosító indítványok, hosszas vita után a Parlament elfogad egy törvényt, amely jelentősen eltér a kormány indítványától. S utána egy-két napon belül kiderül, hogy valamelyik intézménynek, például az OTP-nek megbénul a működése, vagy valamely más jogszabállyal ellentétes passzus is szerepel ebben az új törvényben. Senkinek nincs a fejében a hatályos magyar jogrend, ilyen gyors jogalkotásnál, amikor egyik napról a másikra kell állást foglalni, elkerülhetetlen, hogy ilyen hibák becsúsznak. Ha ennek lenne olyan informatikai háttér, amely azonnal megmutatja az összes hivatkozásokat, hatásokat, ellentmondásokat, akkor ezek a hibák kiküszöbölhetők lennének. A csodával határos, hogy eddig csak kettő ilyen komoly tévedés történt, és az alkotmányba például nem került hiba.

— Milyen személyes benyomásokat szerzett?

— Amerikát látni körülbelül ugyanaz az érzés, mint amikor az ember először megy el Bécsbe. Hallotta, hogy ott tisztaság van, nyugodtabbak az emberek, életvidámság, gazdagság van, de amikor először szembe-sül vele, azért mégis meglepetésszerű. Ugyanez Amerika is: semmi olyant nem tapasztaltunk, amiről előtte ne hallottunk volna, de mégis más, mint ezt átélni. Négyféle városban voltunk. Washington a főváros: nagy város, de nem metropolisz. Maryland: negyvenezres tengerparti halászáros, akár Európában is lehetne. Albany: Szegec nagyságú, de nagy kiterjedésű egyetemi kertváros. Ha Szegec olyan lenne, az fantasztikus volna. És hát New York: a világ közepe. Ez a négyféle város reprezentálja is a keleti partvidéket. Az új világ más világot is jelent. Más az emberek gondolkodásmódja: mindent gyakorlati oldalról közelítenek meg. Annakra racionálisak, hogy az Európából szinte elképzelhetetlen. Akkor a társadalmi egyetértés, hogy alig lehet különbséget tenni a republikánus és a demokrata párt politikai álláspontját illetően. Amikor a választók döntenek, az szinte csak azt jelenti, hogy 1-2 százalékkal nő vagy csökken az adójuk.

Márok Tamás